

KİŞİLİK ÖZELLİKLERİNİN ZAMAN YÖNETİMİ BECERİLERİNE ETKİSİ: MESLEK YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA¹

THE EFFECTS OF PERSONALITY CHARACTERISTICS ON TIME MANAGEMENT SKILLS: RESEARCH ON VOCATIONAL SCHOOL STUDENTS

Musa KARAÇOR², Ozan ÇATIR³, Kenan SAKALLI⁴

Öz

Zaman yönetimi bireylerin hem eğitim, hem sosyal hem de mesleki yaşamlarında başarıyı elde edebilmeleri için büyük öneme sahiptir. Ayrıca bireylerin sahip oldukları kişilik özellikleri de başarılarına yön vermektedir. Ön lisans düzeyinde eğitim alan öğrencilerinin kişilik özellikleri ve zaman yönetimi kavramına bakış açıları onların hem eğitim hayatlarında hem de mezun olduktan sonra iş yaşamlarında kariyer basamaklarını hızlı bir şekilde tırmanmalarına katkı sağlayacaktır. Bu çalışmanın amacı meslek yüksekokulu öğrencilerinin kişilik özelliklerinin zaman yönetimi becerilerine etkisini belirlemektir. Araştırmada betimsel tarama yöntemi tercih edilmiş, verilerin elde edilmesi için anket tekniğinden yararlanılmıştır. Örneklem yöntemi olarak tesadüfi olan örneklem yöntemlerinden kolayda örneklem yöntemi seçilmiştir. Çalışma meslek yüksekokulunda öğrenim gören 320 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler SPSS paket programında analiz (Frekans, Yüzde, Ortalama, Güvenirlilik, Geçerlilik, Korelasyon, Regresyon) edilmiştir. Çalışma sonucunda kişilik özelliklerinin zaman yönetimi becerileri üzerinde etkili olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kişilik özellikleri, zaman yönetimi, öğrenci

Abstract

Time management has great prospects for individuals to achieve success in both their education, social and professional lives. In addition, personality traits that individuals possess are also leading to success. Personality traits of the undergraduate students and their perspective on the concept of time management will contribute to their rapid progress in career life both in their educational life and after their graduation. The purpose of this study is to determine the effect of personality traits on the time management skills of vocational college students. Descriptive survey method was preferred in this study,

¹ Bu çalışma 11-13 Mayıs 2017 tarihinde Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi'nde düzenlenen 4. Ulusal Meslek Yüksekokulları Sosyal ve Teknik Bilimler Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

² Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, mkaracor1@gmail.com

³ Yrd. Doç. Dr., Uşak Üniversitesi, ozan.catir@usak.edu.tr

⁴ Öğr. Gör., Uşak Üniversitesi, kenansakalli@usak.edu.tr

the questionnaire was used to obtain the data. Sampling as a method of easy sampling method is random sampling method is selected. The study was conducted on 320 students studying in vocational schools. The obtained data were analyzed in the SPSS package program (Frequency, Percentage, Mean, Reliability, Validity, Correlation, Regression). As a result of the study, personality traits were found to be effective on time management skills.

Keywords: *Personality Characteristics, time management, student*

1.GİRİŞ

Bireylerin var oldukları süre boyunca bilinçli veya bilinçsiz olarak zaman kavramı ile ilişki içinde oldukları bilinmektedir. Evrenin geçirdiği değişim ilk yaratıldığı andan itibaren zaman dilimlerine ayrılarak anlaşılır hale getirilmeye çalışılmıştır. Evrenin bir parçası olan insan ise bu değişimin en büyük etkileyicilerinden olmuştur. İnsan yaşamı içinde tıpkı doğanın geçirdiği değişim gibi sürekli olan bir devinim söz konusudur. Doğa evrenin gösterdiği reaksiyonlara göre mevsimlere ayrılmıştır. Ve takip eden ayrımlar biçimi içinde zaman kavramı bölünebilir en yalın haline getirilmiştir. Evrenin vazgeçilmez parçası insan içinde aynı durumdan bahsetmek mümkündür. İnsan doğumu itibariyle hem fiziksel hem de ruhsal olarak sürekli bir gelişim içindedir. Bu gelişim içinde sahip olduğu hayat evrelere ayrılmıştır. Doğumdan ölümüne değin geçen süre içinde kendisine verilen süreyi doldurmak için zaman kavramını kullanmıştır. Nitekim her birey için söz konusu bu kavramın doğru ve verimli biçimde kullanıldığını söylemek olası değildir. Birey zaman kavramına olan yabancılığından dolayı zamanı değerlendirmek yerine zamanı geçirme gayreti içinde olabilir. Bu doğrultuda sahip olduğu yaşamı hem bireysel olarak kendi hayatı için hem de toplumsal olarak fayda sağlamak açısından olumsuz etkiler bırakacak biçimde geçirebilir. Zaman kavramının önemi bu olumsuz etkilerin kaldırılmasında göze çarpmaktadır. Yaşamı hem sosyal hem mesleki hem de toplumsal açıdan faydalı hale getirmek ancak etkin bir zaman yönetimi bilincine sahip olunmasıyla mümkün olacaktır. Zaman yönetimi becerilerine sahip olunması bireyin yaşamında doyuma ulaşmasına katkı sağlayacaktır. Dolayısıyla zaman yönetimi becerileri verimli bir yaşamın anahtarıdır. Öte yandan bireyin sahip olduğu kişilik özellikleri ile zaman yönetimi becerileri arasındaki ilişki yapılacak çıkarımlar için doğrudan etki edecektir. Nitekim bireylerin sahip olduğu kişilik özellikleri ile zaman yönetimi becerilerinin ilişkisinin araştırılması verimliliğin artırılmasını sağlar.

Önlisans düzeyinde eğitim gören öğrencilerin zaman yönetimi becerilerinin değerlendirilmesi mevcut durumun belirlenebilmesi ve geleceğe yönelik yeni stratejilerin geliştirilmesi açısından önem taşımaktadır. Öte yandan zaman yönetimi becerileri ile kişilik özellikleri arasında ilişkiyi belirlemeye yönelik literatürde yeterli çalışma olmadığı görülmektedir. Dolayısıyla bu çalışmanın amacı önlisans düzeyinde eğitim gören öğrencilerin kişilik özelliklerinin zaman yönetimi becerilerine etkisini belirlemektir. Bu kapsamda çalışmada Uşak Üniversitesi Ulubey Meslek Yüksekokulunda önlisans düzeyinde eğitim gören öğrencilerin kişilik özellikleri ve zaman yönetimi becerileri belirlenerek, aralarındaki etki/ilişki incelenmiş ve bu doğrultuda konuyla ilgili taraflara öneriler getirilmiştir.

1.1. Kişilik Özellikleri ve Zaman Yönetimi Becerileri

Kişilik kavramı bir bireyin diğer bireylerden ayıran ruhsal, bedensel ve zihinsel özelliklerin bütünü olarak ifade edilebilir (Şimşek ve Çelik, 2003). Kişilik kavramına araştırmacılar geçmişten

günümüze pek çok farklı biçimde yaklaşım göstermişlerdir. Örneğin Freud (1900) kişilik tanımlamasını psikoseksüel gelişim kuramı ile açıklamaya çalışmış ve kişiliğin önemli bir kısmının 6 yaş civarında şekillendiğini ifade etmiştir. Buna ek olarak Freud (1900) geliştirdiği Kişiliğin Yapısal Modeli ile kişiliği ve insan zihnini id, ego ve süpereo olmak üzere üç farklı bölüme ayırarak zihnin nasıl çalıştığını ve kişiliği izah etmiştir (Kleinman, 2015: 28-33). Kişilik kuramına bir diğer yaklaşım ise hümanistik yaklaşım biçiminde olmuştur. Bu yaklaşımın temelinde bireyin özgür iradesine, olumlu potansiyeline ve kendine özgü biricik olmasına vurgu yapılmıştır. Bu yaklaşımın iki önemli temsilcisi Carl Rogers ve Abraham Maslow'dur. Rogers geliştirdiği birey merkezli kuram ile bireyin kendini gerçekleştirmesini kişilik açıklamasında ön planda tutar. Yani bireyler temel olarak öğrenme ve gelişme yönünde motive olurlar (Kvalsund, 2003). Hümanistik yaklaşımın diğer önemli kuramcısı olan Maslow ise geliştirmiş olduğu ihtiyaçlar hiyerarşisi ile ihtiyacın tatmini sonucunda bireyin kendini gerçekleştireceği ve kişiliğini oluşturacağını savunur (Ergin ve Yıldız, 2010: 195-196). Adler'in kuramında ise kişilik, toplumsal bir temel içinde ele alınır. Ona göre kişiliğin doğasında toplumsallık vardır. Aynı zamanda kişiliğin doğasında yaratıcılık da vardır. Gelişime açık olan bir yaratıcılık sayesinde birey kendine özgü yaşam biçimiyle bu yaratıcı benini kullanabilir. Adler kişiliğin merkezinde bilinç olduğunu öne sürer (Topses, 1992: 145). Adler, Freud'un ortaya koyduğu id, ego ve süpereo'nun çatışmasıyla ortaya çıkan kişilik yapısında farklı olarak insanların doğuştan olumlu güdülere sahip olduğunu ve kendilerini bireysel olarak en üst seviyelere taşımak ve mükemmel olmak için çaba gösterdiklerini ifade eder. Aslında tüm insanların çocukken kendilerinden daha güçlü bir anne babaya bağımlı olmalarından kaynaklanan doğuştan bir aşağılık duygusuna sahip olduklarını belirten Adler, bireyin yaşam boyu bu aşağılık duygusunu yenebilmek için üstünlük çabası ortaya koyduğunu ileri sürer (Ünlü, 2013: 74-75).

Bireylerin sahip olduğu kişilik özelliklerini açıklamak için ortaya atılan bir diğer kuram ise ayırıcı özellik yaklaşımıdır. Temelleri ilk defa Allport, Eysenck ve Cattell tarafından oluşturulan ve insan kişiliğinin benzer biçimlerde beş faktör üzerinde yoğunlaştığını gösteren yaklaşımdır. McCrae ve Costa (1987) bu beş faktörü dışadönüklük, uyum, nörotizm, disiplin/düzen ve açıklık olarak açıklamışlardır. Söz konusu ayırıcı özellik yaklaşımı araştırmada kullanıldığı için faktörlere ilişkin bilgiler aşağıda gösterilmektedir.

Tablo 1: Beş Kişilik Faktörü

Beş Kişilik Faktörü	Kapsamı (Özet)
Dışa Dönüklük	Diğer bireylerle daha fazla etkileşime girme, daha yakın olabilme, konuşkanlık, ilişkilerde kontrol, utangaç olmama, olumlu duygusal deneyimler vb.
Uyum	Sosyal uyum, düşmanca ve saldırganlıktan kaçınma, diğer bireylerle iyi geçinme, yumuşak kalpli, işbirliği yapan vb.
Nörotizm	Güvensiz ve endişeli bireyler için kullanılır, duygusal açıdan dengesiz vb.
Duygusal Denge	Aynı zamanda içgüdü kontrolü, başarıma azmine sahip, düzenli ve disiplinli bireyler, yüksek özgüven, başarı odaklı vb.
(Yaşantıya) Açıklık	Kültür, zeka, entelektüel ilgiler ve hayal gücü de denilebilir. Bireylerin sanatsal yönleri, meraklı oluşları, yaratıcılıkları bu faktörle ilgilidir. Özgür fikirler, çok kültürlülük vb.

Kaynak: Ergin ve Yıldız, 2010.

Beş faktör kişilik ölçeği yaygın olarak kullanılan bir araştırma modelidir. Yapılan literatür taraması sonucunda (Doğan, 2013: 56-64; Ötken ve Cenkeci, 2013: 41-51; Basım, Çetin ve Tabak, 2009: 20-34 vb.) pek çok çalışmada kullanıldığı görülmektedir.

Kişilik özelliklerinin bireylerin yaşam biçimlerine yön verdiği düşünüldüğünde bireyin yaşam biçimi ile bu yaşam biçiminin işleyiş süreci arasındaki ilişki zaman kavramını ön plana çıkarmaktadır. Bir bireyin deneyimleri bize sıralı bir olaylar dizisi olarak görünür. Bu dizide anımsadığımız tek tek olaylar “önce” ve “sonra” tanımlamalarıyla sıraya sokulacak gibi görünürler. Bu yüzden, birey için bir “öz zaman (kendi zamanı)” vardır (Einstein, 2014: 14). Bu doğrultuda ünlü fizikçi Albert Einstein zaman kavramını bireye indirgeyerek yaklaşmıştır. Zamanın öznelliği konusuna vurgu yapılmış ve bireylerin zamanı algılama biçimleri ile değişkenlik göstereceği ifade edilmiştir. Zaman bireyin yaşamında her gün ve her an yer almaktadır. Ancak zaman kavramına dokunmak olası değildir. Zaman bireyin içinde bulunduğu an olarak ifade edilebilir (Sezen, 2013: 3; Passig, 2005; Haynes, 1999).

Zaman yönetimi kavramı ise 1900’lü yılların son çeyreğinde ortaya çıkmış ve önem kazanmıştır. Değişen dünya koşulları zamanı verimli kullanmayı zorunlu kılmıştır. Zaman algılanış ve kullanış biçimi olarak kültürle ve toplumlara göre farklılık gösterebilir. Özellikle gelişmiş toplumlarda zamanın önemi giderek artmış ve zamanın en etkili biçimde değerlendirilmesi ön planda tutulmuştur (Gürbüz ve Aydın, 2012: 1-20). Zamanı iyi yönetebilmek bireyin hem mesleki hem de sosyal yaşamında hedeflerine ulaşabilmesi için fırsat oluşturur (Başak, Uzun ve Arslan, 2008: 430). Bireylerin var olduğu her alanda olduğu gibi üniversite öğrencilerinin de zaman kavramı ile olan ilişkileri yaşam biçimlerine doğrudan etki eder. Nitekim eğitim hayatı devam ederken öğrencilere zaman yönetimi becerileri kazandırılması bireylerin verimlilik düzeylerine etki edecektir.

2. LİTERATÜR TARAMASI

Zaman yönetimi yakın dönemde oldukça ilgi çeken bir konu haline gelmiştir. Bireylerin mesleki ve sosyal yaşamlarında başarıyı elde etmelerinde zamanı doğru kullanmaları büyük pay sahibidir. Nitekim bireyin sahip olduğu kişilik özellikleri ile zaman yönetimine bakış açıları vereceği sonuçlar itibariyle farklı bakış açılarına yol açacaktır. Araştırma konuları ile ilgili literatür taraması yapıldığında hem zaman yönetimi becerileri hem de kişilik özellikleri alanında çalışmalar olduğu göze çarpmaktadır. Zaman ve zaman yönetimi kavramı (Mackenzie, 1989; Gürbüz ve Aydın, 2012; Safran ve Şimşek, 2009; Güçlü, 2001, Scoot, 1997; Smith, 1998; Haynes, 1999; Joseph, 1996) pek çok araştırmacı tarafından incelenmiştir. Öte yandan üniversite öğrencilerinin zaman yönetimi becerilerinin (Başak, Uzun ve Arslan, 2008; Yenihan ve Öner, 2013; Sezen, 2013; Özdemir, Utkun ve Yeşil, 2015; Zekioglu, Erdoğan ve Türkmen, 2015; Kibar, Fidan ve Yıldırım, 2014; Çağlıyan ve Göral, 2009) belirlenmesine yönelik çok sayıda çalışmaya rastlanılmıştır. Hemşirelerin zaman yönetimi becerilerini (Bahçecik, Şerbetçi ve Öztürk, 2004) belirlemeye yönelik çalışma olduğu görülmektedir.

Kişilik özellikleri ile ilgili literatür taraması yapıldığında; üniversite öğrencilerinin kişilik özellikleri (Basım, Çetin ve Tabak, 2009; Tatlıoğlu, 2014), çalışanların kişilik özelliklerinin ile işten ayrılma niyetlerine etkisi (Akgündüz ve Akdağ, 2009), beş faktör kişilik ve özellikleri ve öznel iyi oluş (Doğani 2013), beş faktör kişilik modeli ve örgütsel muhalefet (Ötken ve Cenkeci, 2013), beş faktör kişilik

özelliklerinin karar verme stilleri ve bağlanma stilleri (Deniz, 2011), kişilik özelliklerinin çalışan motivasyonuna etkisi (Öktem, Turgut ve Tokmak, 2013), yöneticilerin kişilik özellikleri ile çatışma yöntemleri arasındaki ilişki (Pelit, Keleş ve Kılıç, 2013), çalışanların kişilik özelliklerinin ile örgütsel özdeşleşmeye etkisi (Karaçor, Yarmacı ve Pelit, 2016) alanında araştırmalar olduğu tespit edilmiştir.

3. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Bu çalışmanın amacı, meslek yüksekokulu öğrencilerinin kişilik özelliklerinin zaman yönetimi becerilerine etkisini belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda 79 soru ve 3 bölümden oluşan bir anket formu Uşak Üniversitesi Ulubey Meslek Yüksekokulunda öğrenim gören 320 öğrenci üzerinde uygulanmıştır. Kişilik özellikleri ve zaman yönetiminin etkileşimine yönelik çalışmaların az sayıda olması ve Uşak ilinde böyle bir çalışmanın yapılmamış olmasından dolayı bu çalışma gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın amacına uygun olarak “Kişilik özellikleri ve boyutlarının zaman yönetimi ve zaman yönetimi boyutlarına etkisi var mıdır?” sorusuna yanıt aranmıştır.

4. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu araştırma için yöntem, “*betimsel (tanımlayıcı)*” olarak tasarlanmıştır. Örneklem yöntemi olarak ise, “*tesadüfî olmayan örneklem yöntemlerinden kolayda örneklem yöntemi*” tercih edilmiştir. Gerekli verileri elde edebilmek için, veri toplama yöntemi olarak “*anket tekniği*” seçilmiştir.

Oluşturulan anket formu 79 soru ve üç ana gruptan oluşturulmuştur. Birinci grup sorular; öğrencilerin bazı demografik özelliklerinin belirlenmesi için 8 soru (cinsiyet, yaş, sınıf, ailenin İkmatağâhı, akademik not ortalaması, aylık ortalama harcama, barınma durumu, okuduğu lise) yer almaktadır. Anketin ikinci bölümünde zaman yönetimine ilişkin 27 soru, üçüncü bölümde ise kişilik özelliklerini belirlemek amacıyla 44 soru bulunmaktadır. Kişilik özelliklerini belirlemek için Costa ve McCrae (1985) tarafından geliştirilen ve Türkçe’ye çevirisi (Gülgöz, 2002) yapılan Beş Faktör Kişilik Envanteri kullanılmıştır (Pelit, Keleş ve Kılıç, 2013). Ulubey Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin zaman yönetimi becerilerini değerlendirmek için Britton ve Tesser (1991) tarafından geliştirilen ve Türkçe’ye Koçak (2002) tarafından çevrilen zaman Yönetimi Envanteri kullanılmıştır.

Önem derece seviyelerinin belirlenmesi için, ölçme aracı olarak beşli likert tipi ölçek kullanılmıştır. Her bir ifade 1’den 5’e kadar kodlanarak oluşturulan ifadelere katılma dereceleri “*Kesinlikle Katılmıyorum*”, “*Katılmıyorum*”, “*Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum*”, “*Katılıyorum*” ve “*Kesinlikle Katılıyorum*” şeklindedir.

Ölçeğin aralık genişliğinin, “*dizi genişliği/yapılacak grup sayısı*” formülü ile hesaplanması göz önünde tutularak, araştırma bulgularının değerlendirilmesinde esas alınan aritmetik ortalama aralıkları; “1,00-1,80= Kesinlikle Katılmıyorum”, “1,81-2,60= Katılmıyorum”, “2,61-3,40= Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum”, “3,41-4,20= Katılıyorum” ve “4,21-5,00= Kesinlikle Katılıyorum” şeklindedir. Ölçekteki puanlar, 1,00 ile 5,00 arasında olup puanlar 5,00’e yaklaştıkça ziyaretçilerin önermeye katılım düzeylerinin yüksek, 1,00’e yaklaştıkça ise düşük olduğu kabul edilmiştir (Tanrıoğen, 2012:116).

4.1. Verilerin Toplanması ve Analizi

Anketlerden elde edilen bilgi ve veriler toplandıktan sonra düzenlenmiş ve araştırmanın amacına, niteliğine uygun olarak gözden geçirilerek kodlanmıştır. Uygulama için 500 anket formu dağıtılmış ve elde edilen 380 anket formundan 320 tanesi değerlendirmeye uygun görülmüştür. Elde edilen veriler, “Microsoft Excel 2010” programında kodlanarak “SPSS (*Statistical Package for the Social Sciences*) 17.0” programına aktarılmış ve bu programda uygun analizler yapılarak (*frekans analizi, ortalama, standart sapma, faktör analizi, korelasyon ve regresyon*) sonuçlar düzenlenerek değerlendirilmiştir.

4.2. Araştırmanın Güvenirliliği ve Geçerliliği

Araştırmada kullanılan ölçeğin güvenirliliğini test etmek için 50 katılımcı ile bir pilot uygulama yapılmış ve anketin güvenirlilik katsayı değeri (Cronbach’s Alpha) 0,841’dir (n=50 için; $\alpha=0,841$). Tüm katılımcılardan elde edilen güvenirlilik katsayı değeri ise 0,793’dir (n=321 için; $\alpha=0,793$). Bu değer ($0,70 < \alpha < 0,90$) araştırmanın orta düzeyde güvenirlilikte olduğunu göstermektedir (Tavşancıl, 2002: 50; Tanrıoğen, 2012: 176).

Öğrencilerin kişisel özellikleri ve zaman yönetim becerileri ifadelerinin hangi faktörlerden oluştuğunu görebilmek için faktör analizi yapılmıştır. Faktör analizi aşamasında öncelikle, elde edilen verilerin faktör analizine uygun olup olmadığı (KMO ve Bartlett Testi/Örnekleme Uygunluk Testi ve Küresellik Testi) test edilmiştir. 71 değişkenden oluşan veri setine 27 ve 44 ifadeye ayrı ayrı testler uygulanmıştır. 27 ifadeden oluşan “zaman yönetimi” ifadelerine uygulanan test sonucunda KMO değeri 0,758 çıkmıştır ($X^2=1277,863$; $df=351$; $p=0,000$). 44 ifadeden oluşan “kişilik özellikleri ifadelerine uygulanan test sonucunda KMO değeri 0,705 çıkmıştır ($X^2=28884,017$; $df=946$; $p=0,000$). Faktör analizinde KMO ölçütü 0,90-1,00 arasında olduğunda “mükemmel” ve 0,70-0,90 arasında olduğunda “iyi” olarak kabul edilmektedir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2012: 207; Ural ve Kılıç, 2013: 275-284). Ayrıca küresellik testi sonucunda elde edilen p değerlerinin anlamlılık seviyesinde bulunduğundan faktör modelinin kullanılması uygun görülmüştür.

Temel bileşenler analizi yöntemi ve döndürme işleminde varimax rotasyon yöntemi kullanılmış ve zaman yönetimi ifadeleri için 3 boyut, kişilik özellikleri için 5 boyut ortaya çıkmıştır. Faktör analizi sonuçları (faktörler ve her bir faktöre ait faktör yükleri ve toplam varyans içindeki payları) Tablo 2’de gösterilmektedir.

Tablo 2: Açıklanan Toplan Varyans Değerleri.

Zaman Yönetimi Boyutları			
Başlangıç Öz Değerleri (Önerilen Faktör Sayısı)			
Faktörler	Toplam Öz Değer	Faktörlerin Varyansa Katkısı (%)	Birikimli (%)
Zaman Planlaması	4,024	14,902	14,902
Zaman Tutumu	2,208	8,178	23,080
Zaman Harcatıcı	1,500	6,195	29,275
Kişilik Özellikleri Boyutları			
Başlangıç Öz Değerleri (Önerilen Faktör Sayısı)			
Faktör	Toplam Öz Değer	Faktörün Varyansa Katkısı (%)	Birikimli (%)
Dışadönük	4,807	10,924	10,924
Nörotiklik	3,343	7,598	18,522
Gelişim Açıklık	2,529	5,749	24,270
Uyumluluk	1,838	4,177	28,447
Özdisiplin	1,745	3,965	32,412

Tablo 2’de kişilik özellikleri ve zaman yönetimi boyutlarının toplam öz değer, yüzdesel varyans katkısı ve yüzdesel birikimli varyans katkısı gösterilmektedir. Zaman yönetimi boyutları; **zaman planlaması** (16 madde), **zaman tutumu** (7 madde), **zaman harcatıcı** (4 madde), olmak üzere 3 faktörden oluşmaktadır. 3 faktörün toplam açıklanan varyans değeri % 29,275’dir. Kişilik Özellikleri boyutları ise **dışadönüklük** (8 madde), **nörotiklik** (8 madde), **gelişime açıklık** (10 madde), **uyumluluk** (9 madde) **özdisiplin** (9 madde) olarak 5 faktörden oluşmuştur. 5 faktörün toplam açıklanan varyans değeri % 32,412’dir.

Kişilik özellikleri ve zaman yönetimi boyutlarının normal dağılım gösterip göstermediğinin belirlenmesi için normallik testi uygulanmıştır. Elde edilen basıklık (Skewness) ve çarpıklık (Kurtosis) değerleri +1 ve -1 arasında olursa verilerin normal dağılım gösterdiği kabul edilmektedir (Tanrıoğen, 2012: 196). Faktör analizi sonucu oluşan 8 faktörün basıklık ve çarpıklık değerleri +1 ve -1 arasındadır (zaman planlaması 0,046 & 0,994, zaman tutumu 0,087 & 0,987 zaman harcatıcı 0,089 & 0,981, dışadönüklük 0,100 & 0,986, nörotiklik-0,062 & 0,991, gelişime açıklık 0,56 & 0,990, uyumluluk 0,091 & 0,969 ve özdisiplin 0,91 & 0,980). Normallik analizi sonucunda tüm faktörlerin normal dağıldığı kabul edilmiştir.

5. BULGULAR

Bu bölümde araştırmaya katılan ziyaretçilerin betimleyici özellikleri ile kişilik özellikleri ve zaman yönetimi boyutları tablolar halinde açıklanarak yorumlanmaktadır.

5.1. Katılımcılar İlişkin Tanıtıcı Bilgileri

Tablo 3’de katılımcıların betimleyici özellikleri (yaş, eğitim durumu, sınıf, aylık ortalama gelir, cinsiyet, aile ikametgah yeri, üniversite barınma durumu) gösterilmektedir.

Tablo 3: Katılımcıların Betimleyici Özellikleri.

Açıklama		n	%	Açıklama		n	%
Yaş	20 ve altı	218	67,9	Aylık Ortalama Gelir	0-300	84	26,2
	21-25	96	29,9		301-599	138	43,0
	26 ve üstü	7	2,2		600-899	62	19,3
			900-1199		26	8,1	
			1200-üzeri		11	3,4	
Eğitim Durumu	Düz lise	58	18,1	Aile İkametgâh Yeri	Şehir Merkezi	127	39,6
	Turizm Lisesi	48	15,0		İlçe Merkezi	111	34,6
	Meslek Lisesi	183	57,0		Köy	83	25,9
	Diğer	32	10,0				
Sınıf	1. Sınıf	204	63,6	Üniversite Barınma	Evde Tek Başına	38	11,8
	2. Sınıf	117	36,4		Evde Arkadaşlarla	69	21,5
Cinsiyet	Erkek	76	23,7		Devlet Yurdunda	35	10,9
	Kadın	245	76,3		Özel Yurtta	179	55,8
	Toplam	321	100		Toplam	321	100

Tablo 3’de ankete katılım sağlayan üniversite öğrencilerinin bazı betimleyici özellikleri gösterilmiştir. Tablo 3’e göre ankete katılım sağlayan öğrencilerin %23,7’si erkek, %76,3’ü kadın öğrenciden oluşmaktadır. Katılımcıların yaş aralığı incelendiğinde %67,9’u 20 yaş ve/veya altı, %29,9’u 21-25 yaş aralığı, %2,2’si ise 26 yaş ve/veya üstü yaş grubundadır. Öte yandan katılımcı öğrencilerin %63,6’sı 1.sınıf, %36,4’ü 2.sınıf düzeyinde eğitim görmektedirler. Katılımcı öğrencilerin aylık ortalama gelir düzeyi %26,2 0-300 TL, %43 301-599 TL, %19,3 600-899 TL, %8,1 900-1199 TL, %3,4 1200 TL ve üzeri olarak belirlenmiştir.

5.2. Katılımcıların Kişilik Özellikleri Boyutlarının Zaman Yönetimi Boyutlarına Etkisi

Bu bölümde kişilik özellikleri boyutları ile zaman yönetim boyutları arasındaki ilişki (korelasyon) ve etki (regresyon) incelenmektedir. Tablo 4’de kişilik özellikleri boyutlarının zaman yönetimi boyutları arasındaki ilişki incelenmektedir.

Tablo 4: Kişilik Özellikleri ve Zaman Yönetimi Boyutları Korelasyon, Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

No	Değişkenler	1	2	3	4	5	6	7	8
1	Zaman Yönetimi Planlama	1							
2	Zaman Yönetimi Tutumu	0,410*	1						
3	Zaman Harcattırıcı	0,590	0,020	1					
4	Dışadönüklük	0,255*	0,386*	0,026	1				
5	Nörotiklik	0,095	0,122*	0,377*	0,229*	1			
6	Gelişime Açıklık	0,411*	0,246*	0,161*	0,353*	0,181*	1		
7	Uyumluluk	0,232*	0,288*	0,287*	0,251*	0,358*	0,353*	1	
8	Özdisiplin	0,241*	0,242*	0,083	0,352*	0,191*	0,361*	0,321*	1
Ortalama		3,071	3,241	2,648	3,285	2,926	3,228	3,138	3,198
Standart Sapma		1,069	0,990	1,103	1,099	1,119	1,123	1,196	

Tablo 4 incelendiğinde dışadönüklük ve özdisiplin boyutları ile zaman yönetimi planlanması ve zaman yönetimi boyutları arasında; nörotiklik boyutu ile zaman yönetimi tutumu, zaman harcattırıcı boyutları arasında, gelişime açıklık ve uyumluluk boyutu ile zaman yönetiminin tüm boyutları arasında pozitif yönlü orta derecede bir ilişki tespit edilmiştir.

Tablo 5: Kişilik Özellikleri Boyutlarının Zaman Yönetimi Planlama Boyutuna Etkisinin Yordalanmasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi.

Değişkenler	B	Beta	t	P	R	R ²
Sabit	1,126		4,136	0,000	0,439	0,193
Dışadönüklük	0,117	0,103	1,809	0,071		
Nörotiklik	-0,030	-0,029	-0,531	0,596		
Gelişime Açıklık	0,344	0,328	5,664	0,000		
Uyumluluk	0,093	0,067	1,376	0,170		
Özdisiplin	0,080	0,066	1,155	0,249		

Bağımlı Değişken: Zaman Yönetimi Planlaması

Tablo 5'e göre kişilik özellikleri boyutlarının zaman yönetimi planlama boyutu açısından yordalanmasına yönelik çoklu regresyon analizine göre regresyon katsayısı incelendiğinde gelişime açıklık boyutunun zaman yönetimi planlaması boyutu üzerinde pozitif yönlü bir etkisi bulunmaktadır (R=0,439). Gelişime açıklık boyutu zaman planlama boyutunun %19'unu açıklayabilmektedir. Kişilik özelliklerinin dışadönüklük, nörotiklik, uyumluluk ve özdisiplin boyutlarının zaman yönetimi planlamasına etkisi olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 6: Kişilik Özellikleri Boyutlarının Zaman Yönetimi Tutumu Boyutuna Etkisinin Yordalanmasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi.

Değişkenler	B	Beta	T	P	R	R ²
Sabit	1,472		5,142	0,000	0,443	0,196
Dışadönüklük	0,371	0,306	5,410	0,000		
Nörotiklik	-0,040	-0,036	-0,657	0,512		
Gelişime Açıklık	0,064	0,057	0,988	0,324		
Uyumluluk	0,228	0,185	3,181	0,002		
Özdisiplin	0,078	0,061	1,067	0,287		

Bağımlı Değişken: Zaman Yönetimi Tutumu

Tablo 6'ya göre kişilik özellikleri boyutlarının zaman yönetimi tutumu boyutu açısından yordalanmasına yönelik çoklu regresyon analizine göre regresyon katsayısı incelendiğinde dışadönüklük ve uyumluluk boyutlarının zaman yönetimi tutumu boyutu üzerinde pozitif yönlü bir etkisi bulunmaktadır (R=0,443). Dışadönüklük ve uyumluluk boyutu zaman yönetimi tutumu boyutunun %19'unu açıklayabilmektedir. Kişilik özelliklerinin nörotiklik, gelişime açıklık ve özdisiplin boyutlarının zaman yönetimi planlamasına etkisi olmadığı gözlenmiştir.

Tablo 7: Kişilik Özellikleri Boyutlarının Zaman Harcattırıcılar Boyutuna Etkisinin Yordalanmasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi.

Değişkenler	B	Beta	T	P	R	R ²
Sabit	0,302		0,784	0,434	0,429	0,184
Dışadönüklük	-0,195	-0,116	-2,027	0,043		
Nörotiklik	0,506	0,330	5,975	0,000		
Gelişime Açıklık	0,141	0,091	1,563	0,119		
Uyumluluk	0,299	0,175	2,985	0,003		
Özdisiplin	-0,051	-0,029	-0,496	0,620		

Bağımlı Değişken: Zaman Yönetimi Tutumu

Tablo 7'ye göre kişilik özellikleri boyutlarının zaman harcattırıcı boyutu açısından yordalanmasına yönelik çoklu regresyon analizine göre regresyon katsayısı incelendiğinde dışadönüklük, nörotiklik ve uyumluluk boyutlarının zaman harcattırıcılar boyutu üzerinde pozitif yönlü bir etkisi bulunmaktadır (R=0,429). Dışadönüklük, nörotiklik ve uyumluluk boyutları zaman harcattırıcılar boyutunun %18'ini açıklayabilmektedir. Kişilik özelliklerinin gelişime açıklık ve özdisiplin boyutlarının zaman yönetimi planlamasına etkisi olmadığı tespit edilmiştir.

Elde edilen bulgular doğrultusunda genel olarak, kişilik özelliklerinin bazı boyutlarının zaman yönetimi boyutlarını etkilediği sonucuna varılmıştır. Kişilik özelliklerinin gelişime açıklık boyutunun zaman yönetimi planlaması boyutu üzerinde, dışadönüklük ve uyumluluk boyutlarının zaman yönetimi tutumu boyutu üzerinde, dışadönüklük, nörotiklik ve uyumluluk boyutlarının ise zaman harcattırıcılar boyutu üzerinde pozitif yönlü bir etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmada Ulubey Meslek Yüksekokulunda önlisans düzeyinde eğitim gören öğrencilerin Kişilik Özelliklerinin Zaman Yönetimi Becerilerine olan etkisi incelenmiştir. Elde edilen bulgular doğrultusunda kişilik özellikleri ile zaman yönetimi becerilerine olan etkisi incelendiğinde; kişilik özellikleri alt boyutu gelişime açıklık ile zaman yönetimi planlaması arasında anlamlı bir farklılık olduğu gözlenmiştir. Öte yandan kişilik özellikleri alt boyutu özdisiplin, uyumluluk, nörotiklik ve dışadönüklük boyutları ile zaman yönetimi planlaması boyutu arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Diğer yandan zaman yönetimi becerileri alt boyutu zaman yönetimi tutumu ile kişilik özellikleri alt boyutları olan dışadönüklük ve uyumluluk arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Ancak zaman yönetimi tutumu ile özdisiplin, nörotiklik, gelişime açıklık boyutları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı bulgulanmıştır. Zaman yönetimi becerileri boyutu olan zaman harcattırıcılar ile kişilik özellikleri boyutu nörotiklik ve uyumluluk boyutları arasında anlamlı bir farklılık olduğu ancak zaman harcattırıcılar ile dışadönüklük, gelişime açıklık, özdisiplin boyutları arasında bir anlamlılık olmadığı sonucu elde edilmiştir. Bu sonuçlar doğrultusunda gelişime açık bireylerin zaman yönetimi planlaması becerilerinin daha yüksek olduğu söylenebilir. Nitekim gelişime açık bireyler öğrenmeye daha açık olduğu için zamanı daha iyi planlama becerilerine sahiptirler. Öte yandan araştırmada göze çarpan bir diğer sonuç nörotiklik boyutu ile zaman harcattırıcılara arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Bu sonuç nörotik bireylerin daha fazla zaman harcattırıcı eylemlerde buldukları söylenebilir.

Zamanı yönetebilmek bireylerin yaşam süreleri boyunca başarıya ulaşmalarına büyük etki eder. Öte yandan zaman yönetimi kavramının en önemli süreçlerinden birisi üniversite eğitiminde yaşanmaktadır. Üniversite öğrencileri eğitim süreleri boyunca geleceklerine yatırım yapmaktadırlar. Öğrenciler bir yandan eğitim sürecinin sorumluluklarını yerine getirirken diğer taraftan sosyal yaşamlarına yön vermeye çalışmaktadırlar. Dolayısıyla zamanın planlanarak kullanılabilmesi üniversite öğrencilerinin yaşamını dengede tutan unsurlardan birisi olacaktır. Bu araştırma sonucunda üniversite öğrencilerine getirilebilecek öneriler arasında bireylerin zaman kavramının bilincine doğru biçimde varmaları gerektiği söylenebilir. Nitekim öğrencilerin eğitim hayatları devam ederken zaman yönetimi bilincine sahip olmaları hem mesleki hem de sosyal yaşamlarında başarıyı elde etmelerine doğrudan etki edecektir. Diğer taraftan öğrenciler eğitim sürecinde zamanı geçirmek yerine zamanı değerlendirmeye gayret gösterirlerse kişisel gelişimleri açısından doğru adımları atmış olacaklardır. Araştırma sonucunda elde edilen bilimsel veriler kişilik özellikleri alt boyutları ile zaman yönetimi boyutları arasında anlamlı farklılıklar olduğu görülmektedir. Kişilik özelliklerinin zaman yönetimi becerilerine etki ettiği söylenebilir. Araştırmanın bulgularına göre bireylerin zaman yönetimini etkin biçimde gerçekleştirebilmeleri için eğitim hayatları boyunca zamanı doğru planlamaya yönelik eğitim müfredatında yer verilmesi öğrencilerin zamanlarını doğru biçimde değerlendirmelerine etki edebilir. Öte yandan bundan sonra bu alanda araştırma yapacak araştırmacılara getirilebilecek öneri ise zaman yönetimi becerileri ile diğer alanlar arasında bir ilişki olup olmadığının araştırılmasıdır.

7. KAYNAKÇA

- Akgündüz, Yılmaz-Akdağ, Gürkan (2009). “İşgörenlerin Kişilik Özelliklerinin Temel Benlik Değerlendirmelerine Ve İşten Ayrılma Niyetlerine Etkisi” *Yönetim Bilimleri Dergisi*, Cilt.12, Sayı.24, (295-318).
- Bahçecik, Nefise-Öztürk, Havva-Şerbetçi, Gülser (2004). “Yönetici Hemşireler İçin Zaman Yönetimi Ölçeği Ve Zaman Yönetimini Etkileyen Faktörler” *Yönetim Dergisi*, Cilt.15, Sayı.49, (67-78).
- Basım, H.Nejat-Çetin, Fatih-Tabak, Akif (2009). “Beş Faktör Kişilik Özelliklerinin Kişilerarası Çatışma Çözme Yaklaşımlarıyla İlişkisi” *Türk Psikoloji Dergisi*, Cilt.24, Sayı.63, (20-34).
- Başak, Tülay-Uzun, Şenay-Arslan, Filiz (2008). “Hemşirelik Yüksekokulu Öğrencilerinin Zaman Yönetimi Becerileri” *TAF Preventive Medicine Bulletin*, Cilt.5, (429-434).
- Benet-Martinez Veronica-John, Oliver. P. (1998). “Los Cinco Grades Across Cultures And Ethnic Groups: Multitrait-Multimethod Analyses Of The Big Five In Spanish And English” *Journal of Personality and Social Psychology*, Cilt.75, Sayı.2, (729-750).
- Doğan, Tayfun (2013). “Beş Faktör Kişilik Özellikleri Ve Öznel İyi Oluş” *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, Cilt.14, Sayı.1, (56-64).
- Ergin, Hatice (2010). *Gelişim Psikolojisi* (2. Baskı), Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Güçlü, Nezahat (2001). “Zaman Yönetimi” *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, Cilt.25, (87-106).
- Gürbüz, Mehmet-Aydın, Hamdi (2012). “Zaman Kavramı Ve Yönetimi” *KSÜ Sosyal bilimler Dergisi*, Cilt.9, Sayı.2, (1-20).
- Haynes, Marion E. (1999). *Kişisel Zaman Yönetimi* (Çeviren: Y. Bülbül), Alfa Yayınları, İstanbul.
- Josephs, Ray (1996). *Zaman Yönetimi*, (Çeviren: Özlem Koşar), Epsilon Yayınları, İstanbul.
- Kibar, Burcu-Fidan, Yahya-Yıldırım, Canan (2014). “Öğrencilerin Zaman Yönetimi Becerileri İle Akademik Başarıları Arasındaki İlişki: Karabük Üniversitesi” *Business & Management Studies: An International Journal*, Cilt.2, Sayı.2, (136-153).
- Kleinman, Paul (2015). *Psiko101* (Çeviren: H. Kaplan 5. Baskı), Okyanus Yayıncılık, İstanbul.
- Kvalsund, Ragnvald (2003). *Growth as self-actualization. Trondheim: Tapir Akademisk Forlag.*
- MacKenzie, R. Alec (1989). *Zaman Tuzağı: Zamanı Nasıl Denetlersiniz?* (Çeviren: Yakut Güneri) Amacom İlgı Yayınları, İstanbul.
- McCrae, Robert-Costa, Paul (1987). “Validation of The Five-Factor Model Of Personality Across Instruments And Observers” *Journal of Personality and Social Psychology*, Cilt.52, (81-90).
- Özdemir, Serkan-Utkun, Emine-Yeşil, Erkan (2015). “Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Zaman Yönetimi Becerileri: Pamukkale Üniversitesi Örneği” *Electronic Journal of Vocational Colleges*, Sayı.3, (82-88).
- Passig, David (2005). “Future –Time-Span As A Cognitive Skill İn Future Studies” *Futures Research Quarterly*, Cilt.19, Sayı.4, (27-47).
- Pelit, Elbeyi-Kılıç, İbrahim-Keleş, Yasin (2013). “Otel İşletmeleri Yöneticilerinin Kişilik Özellikleri İle Çatışma Yönetme Arasındaki İlişki” *Elektronik Mesleki Gelişim Ve Araştırmalar Dergisi*, Cilt.1, Sayı.1, (3-19).

- Safran, Mustafa-Şimşek, Ahmet (2009). “Çocuklarda Zaman Algısının Gelişimi” *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt.2, Sayı.6, (542-548).
- Scoot, Martin (1997). *Zaman Yönetimi*. Rota Yayınları, İstanbul.
- Sezen, Abdulvalid (2013). “İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Zaman Yönetimi Becerilerinin İncelenmesi” *Akademik Bakış Dergisi*, Sayı.38, (1-18).
- Smith, Hyrum (1998). *Hayatı Ve Zamanı Yönetmenin 10 Doğal Yasası*. (Çeviren: Aslı Cıngıl Çelik), Rota Yayın Yapım Tanıtım, İstanbul.
- Şimşek, Şerif-Akgemci, Tahir-Çelik, Adnan (2003). *Davranış Bilimlerine Giriş Ve Örgütlerde Davranış*, Adım Matbaacılık, İstanbul.
- Topses, Gürsen (1992). *Eğitim Sürecinde İnsan Ve Psikolojisi*, Gazi Büro Kitabevi, Ankara.
- Ünlü, Sezen (2013). *Birey Ve Davranış* (3. Baskı), Saray Matbaacılık, Ankara.
- Yenihan, Bora-Öner, Mert (2013). “Zamanı Yönetmek: Üniversite Öğrencilerinin Zaman Yönetimi Becerilerinin İncelenmesi” *Trakya Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi E-Dergi*, Cilt.2, Sayı.2, (56-68).
- Zekioğlu, Aylin-Erdoğan, Nevzat-Türkmen, Mustafa (2015), “Sporcu Öğrencilerin Zaman Yönetimi Becerileri Ve Akademik Başarıları Arasındaki İlişki” *Uluslararası Hakemli Psikiyatri ve Psikoloji Araştırmaları Dergisi*, Sayı.4, (27-37).